

RAPPORT INDIVIDUELE BEDRIJFSBEGELEIDING 2018

1. Inleiding

In eerder verschenen publicaties komt naar voor dat de huidige landbouwpraktijken voor het merendeel verantwoordelijk zijn voor het rood kleuren van de MAP-meetpunten. Het uitvoeren van individuele bedrijfsbegeleiding (IBB) is voor het CVBB bijgevolg één van de kerntaken.

De begeleiding gebeurt vanuit de praktijkcentra land- en tuinbouw en hun meewerkende partners. Elke land- en tuinbouwer die vragen heeft over bemesting of problemen heeft met bijvoorbeeld een te hoog nitraatresidu kan bij het CVBB bedrijfsbegeleiding aanvragen. Bedrijven die in 2018 voor de eerste maal inschrijven voor de CVBB-begeleiding kunnen deelnemen zonder bijkomende voorwaarden. Bedrijven die eerder deelnamen, moeten een nitraatoverschrijding in 2015 en/of 2016 en/of 2017 kunnen voorleggen. Deze verstrenging voor deelname is opgelegd sinds 2016.

Het hoofddoel van de begeleiding is de telers te adviseren zodat ze correcte bemestingspraktijken kunnen hanteren. De bemestingsadviezen gaan ruimer dan voor stikstof en fosfor, ook advies voor andere voedingselementen komt aan bod. De adviseur beantwoordt vragen over bemestingstechnieken, toedieningstijdstip van de verschillende meststoffen en bodemvruchtbaarheid in het algemeen. Daarnaast is er ruimte voor vragen over de regelgeving in het kader van de mestwetgeving.

Al enkele jaren heeft het pakket een waarde van 350 euro, waarvan de Vlaamse overheid 300 euro subsidieert. De teler betaalt zelf slechts 50 euro en de btw (6%) op het totale bedrag. De CVBB-adviseur komt minimum één uur langs op het bedrijf. Na een tweede bezoek in het najaar of een stikstofstaal na de oogst kan de bemestingsstrategie van het afgelopen seizoen worden geëvalueerd en naar volgend jaar toe bijgeschaafd. De rest van het pakket kan de teler met relevante (niet-verplichte) analyses aanvullen.

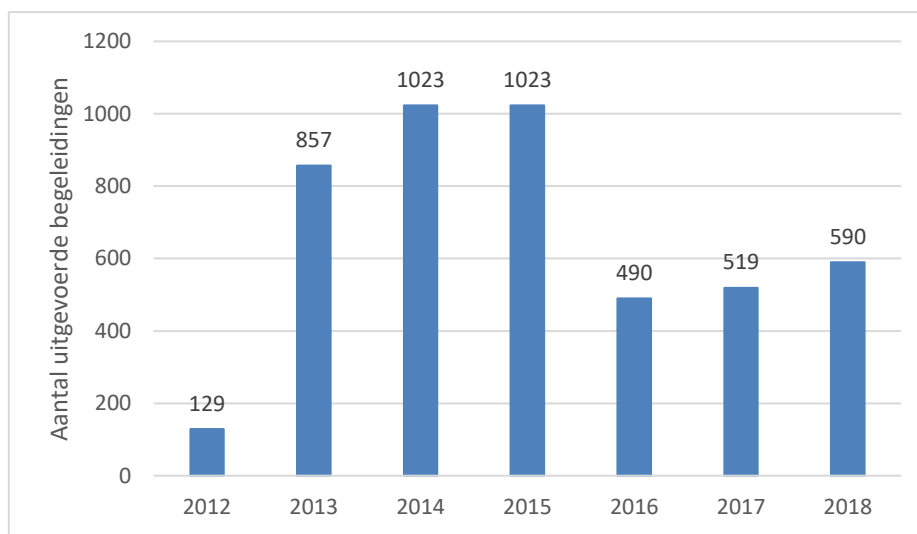
Dit verslag sluit aan op het CVBB rapport 'Het verhaal achter de cijfers' dat rapporteert over de periode 2015-2017 en vult de gegevens aan voor het jaar 2018.

2. Cijfers

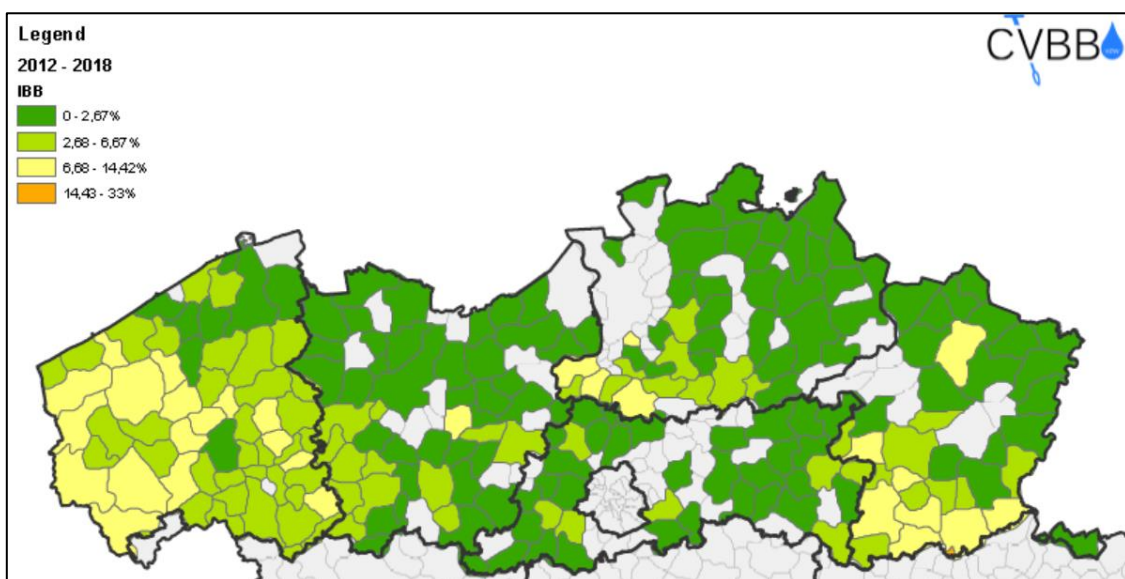
2.1. Aantal en spreiding

Na een opstartperiode in 2012 waren er in 2013 al 857 inschrijvingen voor het begeleidingspakket (Figuur 1). Zowel in 2014 en 2015 vonden er in Vlaanderen meer dan 1000 begeleidingen plaats. De halvering in 2016 is te verklaren door de verstrengde toelatingsvoorwaarden (zie eerder). De voorbije jaren nam het aantal opnieuw gestaag toe met in 2018 net geen 600 deelnemers.

Figuur 2 toont de spreiding van de unieke deelnemers in Vlaanderen, uitgedrukt ten opzichte van het aantal actieve landbouwers per gemeente.

Figuur 1 Evolutie van het aantal bedrijfsbegeleidingen

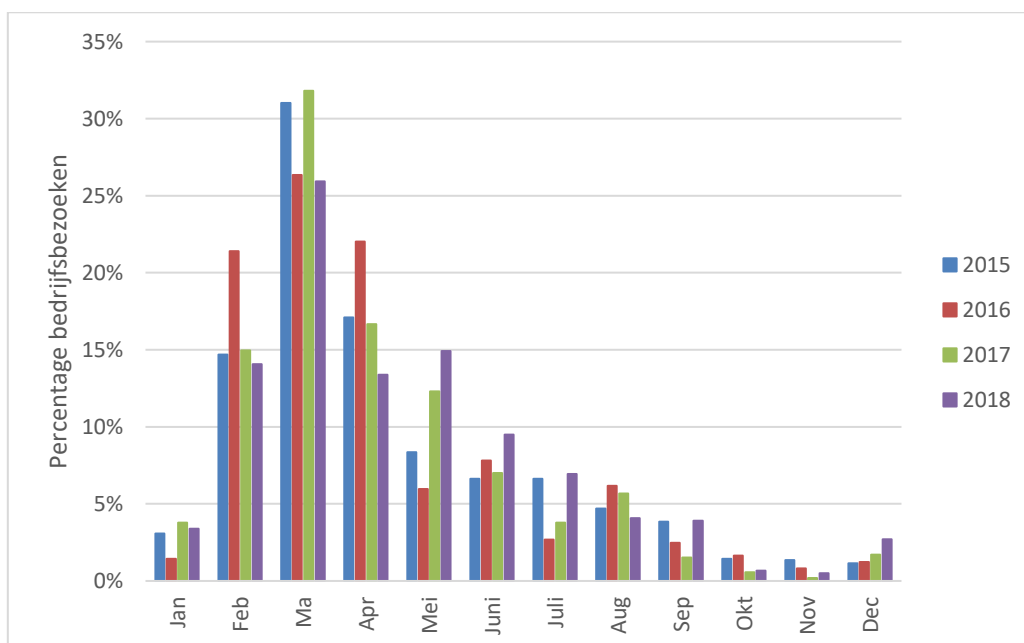
Figuur 2 Geografische spreiding van de unieke IBB-contacten in Vlaanderen (2012-2018)

2.2. Type deelnemend bedrijf

Op het aanvraagformulier vult de landbouwer het bedrijfstype in, namelijk akkerbouw, veeteelt, groenten, fruit, bio en/of sierteelt. Meerdere sectoren per bedrijf zijn mogelijk. Het percentage akkerbouwers stijgt jaarlijks en bepaalde in 2018 meer dan 80% van het deelnemersveld. Het voorbije jaar hadden meer dan 60% van de deelnemers eigen dieren en ongeveer 40% teelt groenten. Het percentage deelnemers werkzaam in de biologische sector is klein maar neemt wel jaarlijks toe. Dit in tegenstelling tot de fruit- en siertelers. Bij 1 op 8 bedrijven zijn er extra maatregelen opgelegd door de VLM ten gevolge van verhoogde nitraatresidu's.

2.3. Tijdstip bedrijfsbezoeken

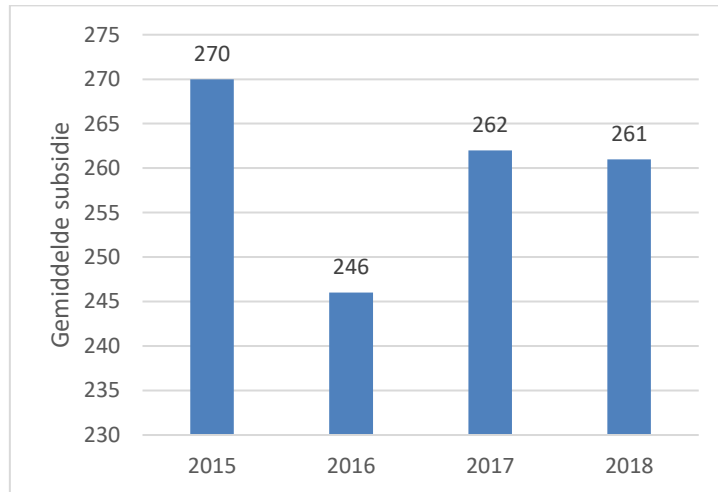
Het is wenselijk dat het bedrijfsbezoek plaats vindt op het meest geschikte tijdstip voor de landbouwer en de teelt. Daardoor heb je jaarlijkse fluctuaties in de piek van bedrijfsbezoeken. Natuurlijk speelt ook het weer een grote rol. Op het aanvraagformulier kan de landbouwer de voorkeursperiode van het bezoek aanduiden. Figuur 3 toont dat jaarlijks in maart de meeste bezoeken doorgaan, gevolgd door februari en april. In 2018 waren er afwijkend in mei meer bezoeken dan in april. Er zijn ook landbouwers die het bezoek wensen in het najaar om het seizoen te evalueren en het volgende voor te bereiden.

Figuur 3 Procentuele verdeling van de bedrijfsbezoeken in het seizoen over heel Vlaanderen

2.4. Invulling pakket

De voorbije twee jaren spendeerden de deelnemers gemiddeld afgerond 260 euro van de maximale subsidie ter waarde van 300 euro (Figuur 4). In 2015 was dat bedrag hoger, in 2016 het laagst namelijk 246 euro.

Figuur 4 Gespendeerde subsidie per jaar

Meer dan 70% van het budget wordt aan stikstofstalen gespendeerd. Andere mogelijke stalen/analyses zijn meststalen, bouwvoren, plantsap- of bladanalyses.

Als evaluatie van de bemestingsstrategie heeft de landbouwer de keuze tussen een stikstofstaal na oogst of een tweede bezoek. We zien dat gemiddeld 85% van de deelnemers voor een stikstofstaal na oogst kiest. Om de invloed van mineralisatie/uitspoeling uit te sluiten gebeurt de staalname zo snel mogelijk na de oogst. Dan pas kan de landbouwer echt zijn toegepaste bemestingstechnieken evalueren. Vaak kiest de teler in overleg met de begeleider voor een risicoteelt (prei, bloemkool, aardappel) en/of een probleemperceel om dit staal na de oogst te nemen.

3. Conclusie individuele bedrijfsbegeleiding

Ook in 2018 blijft de formule van de CVBB-bedrijfsbegeleiding ongewijzigd. Op basis van analyses sturen de CVBB-adviseurs de bemestingspraktijk van een landbouwer bij om tot een goeie opbrengst en kwaliteit van het gewas te komen en tegelijkertijd het nitraatresidu in de bodem laag te houden. Ook met vragen over regelgeving kunnen telers bij hen terecht.

Sinds de piek van meer dan 1000 deelnemers in 2014-2015 en een halvering in 2016, neemt het aantal deelnemers de voorbije jaren opnieuw toe. Zo tikte het aantal inschrijvingen in 2018 af op 590. In totaliteit hebben er sinds 2012 bijna 2000 unieke Vlaamse landbouwers CVBB-begeleiding aangevraagd. De sterkte van de begeleiding bestaat uit onafhankelijk advies gestoeld op onderzoek en kennis van de praktijkcentra.

Vertrouwen op (het advies van) de begeleider en beseffen dat het ook met minder meststoffen kan, binnen het kader van de wetgeving, vraagt tijd. Er is een mentaliteitswijziging nodig. Blijven investeren in de kwaliteit en de uitrol van de CVBB bedrijfsbegeleiding maakt deel uit van een duurzaam traject dat streeft naar een gebiedsdekkende verbetering van de waterkwaliteit in Vlaanderen.